

Kulturmiljölag (2013:548)

Anm. Rubriken har fått sin nuvarande lydelse enligt lag (2013:548).

1 kap.**1 §**

[5541] Det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda kulturmiljön.

Ansvar för kulturmiljön delas av alla. Såväl enskilda som myndigheter ska visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete ska se till att skador på kulturmiljön undviks eller begränsas.

Bestämmelserna i denna lag syftar till att tillförsäkra nuvarande och kommande generationer tillgång till en mångfald av kulturmiljöer. *Lag (2013:548).*

2 §

[5542] I denna lag finns bestämmelser om ortnamn, fornminnen, byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen samt om utförelse och återlämnande av kulturföremål.

Länsstyrelsen har ansvar för det statliga kulturmiljöarbetet i länet.

Riksantikvarieämbetet har överinseende över kulturmiljöarbetet i landet. Riksantikvarieämbetet får överklaga beslut av domstol eller annan myndighet enligt 1–5 kap.

Bestämmelser om kulturmiljön finns också i bland annat miljöbalken, plan- och bygglagen (2010:900) och skogsvårdslagen (1979:429). *Lag (2013:548).*

3 §

[5543] Vad som föreskrivs i denna lag om ägare av fastighet eller byggnad skall, då fastigheten eller byggnaden innehåser som fideikommiss eller under därmed jämförliga förhållanden eller med ständig besittningsrätt, gälla innehavaren.

God ortnamnsed

Anm. Rubriken är införd enligt lag (2000:265).

4 §

[5543 A] Vid statlig och kommunal verksamhet ska god ortnamnsed iakttas. Det innebär att

- hävdvunna ortnamn inte ändras utan starka skäl,
- ortnamn i övrigt stavas enligt vedertagna regler för språkriktighet, om inte hävdvunna stavningsformer talar för annat,
- påverkan på hävdvunna namn beaktas vid nybildning av ortnamn, och
- namn på svenska, samiska, finska och meänkieli så långt möjligt används samtidigt på kartor samt vid skyltning och övrig utmärkning i flerspråkiga områden.

Namn som godkänts av Lantmäteriet ska i statlig och kommunal verksamhet användas i sin godkända form. *Lag (2013:548).*

2 kap. Fornlämningar och fornfynd

Anm. Rubriken har fått sin nuvarande lydelse enligt lag (2013:548).

5 kap. Skydd mot utförelse av vissa äldre kulturföremål**1 §**

[5544] Äldre svenska och utländska kulturföremål som kan vara av stor betydelse för det nationella kulturarvet, får inte föras ut ur landet utan särskilt tillstånd. *Lag (2000:265).*

Anm. Tillstånd, se [5589] o.f.

2 §

[5545] Med svenska kulturföremål avses föremål som är eller kan antas vara framställda i Sverige eller i ett annat land av en svensk.

Med utländska kulturföremål avses föremål som är framställda i ett annat land av annan än en svensk.

De gränser som Sverige hade den 1 juli 1986 är avgörande vid bestämmandet enligt lagen om ett föremål skall anses vara ett svenskt kulturföremål.

3 §

[5546] Regeringen får meddela föreskrifter om vilka kulturföremål som inte får föras ut ur landet utan särskilt tillstånd. *Lag (2000:265)*.

Anm. Se [5587] o.f.

4–6 §§

Paragraferna har upphört att gälla enligt lag (2000:265).

Prövningen av ansökningar om tillstånd till utförelse

Anm. Rubriken har fått sin nuvarande placering enligt lag (2000:265).

7 §

[5550] Frågor om tillstånd till utförelse skall prövas av Kungl. biblioteket, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde eller Stiftelsen Nordiska museet (tillståndsmyndigheter) enligt den fördelning som regeringen bestämmer.

Ansökningarna skall ges in till Riksantikvarieämbetet.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om ansökningsförfarandet. *Lag (2000:265)*.

Till 1 st

Anm. Se [5590] o.f.

Till 3 st

Anm. Se [5601] o.f.

8 §

[5551] Förvaltningslagen (1986:223) skall tillämpas även i fråga om tillståndsärenden som handläggs av Stiftelsen Nordiska museet. Beslut i ett sådant ärende fattas av stiftelsens styresman eller någon annan tjänsteman som styresmannen utser. *Lag (2000:265)*.

9 §

[5552] Den som söker tillstånd skall på begäran av tillståndsmyndigheten ställa föremålet till myndighetens förfogande för granskning. *Lag (2000:265)*.

10 §

[5553] Tillstånd till utförelse skall ges, om föremålet inte är av stor betydelse för det nationella kulturarvet. *Lag (2000:265)*.

11 §

[5554] Även om ett föremål är av stor betydelse för det nationella kulturarvet skall tillstånd till utförsel ges om

1. ägaren flyttar från Sverige för att bosätta sig i ett annat land,
2. föremålet genom arv, testamente eller bodelning har förvärvats av en enskild person som är bosatt i annat land,
3. föremålet förs ut ur landet av en offentlig institution här i landet eller en institution som får bidrag av stat, kommun eller landstingskommun och det skall föras tillbaka till Sverige,
4. föremålet förs ut av en enskild person för att användas i samband med offentlig kulturverksamhet och det skall föras tillbaka till Sverige, eller
5. föremålet tillfälligt är i landet.

Även om ett föremål är av stor betydelse för det nationella kulturarvet får tillstånd till utförsel ges om föremålet förvärvats av en institution i utlandet. *Lag (2000:265)*.

12 §

[5555] Rör en ansökan mer än en av tillståndsmyndigheterna beslutar Riksantikvarieämbetet vilken tillståndsmyndighet som skall handlägga ansökningen. Den tillståndsmyndigheten får fatta beslut i ärendet först efter samråd med den eller de övriga tillståndsmyndigheter som är berörda. I sådana ärenden skall ansökningen avslås, om någon av de berörda tillståndsmyndigheterna anser att tillstånd inte skall beviljas. *Lag (2000:265)*.

13 §

[5556] Ett tillstånd till utförsel gäller i ett år från dagen för beslutet. *Lag (2000:265)*.

14 §

Paragrafen har upphört att gälla enligt lag (2000:265).

Överklagande**15 §**

[5558] Om en tillståndsmyndighet har avslagit en ansökan om tillstånd till utförsel, får beslutet överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Andra beslut som en tillståndsmyndighet har meddelat enligt detta kapitel, får inte överklagas. *Lag (1995:72)*.

Medgivande av regeringen**16 §**

[5559] Även om ett kulturföremål är av stor betydelse för det nationella kulturarvet, får regeringen, om synnerliga skäl föreligger, medge att föremålet förs ut ur landet.

Ansvar**17 §**

[5560] Bestämmelser om ansvar för olovlig utförsel av kulturföremål och för försök därtill finns i lagen (2000:1225) om straff för smuggling (TFH IV [101] o.f.). *Lag (2000:1244)*.

6 kap. Återlämnande av kulturföremål som olagligt förts bort från en stat som ingår i EES

Anm. Rubriken har fått sin nuvarande lydelse enligt lag (2011:782).

1 §

[5561] 1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989.

2. Genom lagen upphävs

a) lagen (1942:350) om fornminnen,

b) lagen (1960:690) om byggnadsminnen,

c) lagen (1985:1104) om skydd mot utförsel av vissa äldre kulturföremål.

3. Beslut meddelade enligt äldre lag skall vid tillämpning av den nya lagen anses ha meddelats med stöd av denna.

6. Punkterna 2 och 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (1985:1104) om skydd mot utförsel av vissa äldre kulturföremål skall fortsätta att gälla.

Till p. 6

Anm. Se [5562].

Bilaga 1

[5562] Övergångsbestämmelser till lagen (1985:1104) om skydd mot utförsel av vissa äldre kulturföremål.

1. _____

2. Har ansökan om utförsel getts in före utgången av juni månad år 1986 och gäller den föremål som omfattas av 1927 års kungörelse, skall äldre bestämmelser tillämpas vid prövningen av ansökningen.

3. Tillstånd som har beviljats med stöd av 1927 års kungörelse gäller fortfarande.

Kulturmiljöförordning (2013:554)

Anm. Rubriken har fått sin nuvarande lydelse enligt förordning (2013:554).

Allmänna bestämmelser om samråd m.m.**1 §**

[5581] Innan länsstyrelsen fattar beslut i ett ärende enligt kulturmiljölagen (1988:950) ([5541] o.f.) som kan medföra ersättningsskyldighet eller på annat sätt är av större vikt, ska länsstyrelsen samråda med Riksantikvarieämbetet. *Förordning (2013:554).*

2 §

[5582] Länsstyrelsen ska inom ramen för sitt ansvar för kulturmiljöarbetet i länet samverka med kulturmiljövårdande organ inom länet, särskilt läns museerna och motsvarande museer. *Förordning (2013:554).*

3 §

[5583] När länsstyrelsen har fattat ett beslut enligt kulturmiljölagen (1988:950) ([5541] o.f.) ska en kopia av beslutet genast sändas till Riksantikvarieämbetet.

Länsstyrelsen ska vidare underrätta Riksantikvarieämbetet när en fråga om åtal enligt 2 kap. 21 § eller 3 kap. 18 § kulturmiljölagen har uppkommit. Riksantikvarieämbetet ska också underrättas när en fråga om skadestånd på grund av åsidosättande av föreskrifter i nämnda lag har uppkommit. *Förordning (2013:554).*

4 §

[5584] Riksantikvarieämbetet ska underrätta lantmäterimyndigheten om sådana fornlämningar som kan antas ännu inte vara införda i fastighetsregistrets allmänna del. *Förordning (2013:554).*

Fornminnen**5 §****Skydd mot utförelse av vissa kulturföremål**

Anm. Rubriken har fått sin nuvarande lydelse enligt förordning (1994:1524).

23 §

[5585] Den som vill föra ut ett svenskt eller utländskt kulturföremål ur landet ska enligt 5 kap. ([5544]) o.f. kulturmiljölagen (1988:950) ha tillstånd till utförelsen om

1. föremålet är ett svenskt eller utländskt kulturföremål inom de kategorier som anges i bilaga 1 till rådets förordning (EG) nr 116/2009 av den 18 december 2008 om export av kulturföremål med de ålders- och värdegränser samt andra bestämmelser som anges i bilagan till denna förordning, eller

2. föremålet är ett svenskt samiskt kulturföremål som är äldre än 50 år och har ett värde över 2 000 kronor.

För utländska kulturföremål krävs dock tillstånd endast om föremålet funnits i Sverige i mer än 100 år. *Förordning (2013:554).*

23 a–25 §§

Paragraferna har upphört att gälla, 23 a § enligt förordning (2000:337) och 24–25 §§ enligt förordning (2011:1066).

26 §

[5589] Frågor om tillstånd till utförelse av kulturföremål enligt 5 kap. ([5544] o.f.) kulturmiljölagen (1988:950) och om licens enligt rådets förordning (EG) nr 116/2009 om export av kulturföremål ([5501] o.f.) prövas av Kungl. biblioteket, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde och Stiftelsen Nordiska museet (tillståndsmyndigheter) enligt den fördelning som anges i 27–31 §§. Om det är fråga om föremål som innehas eller förvaltas av någon annan av tillståndsmyndigheterna än Riksantikvarieämbetet, ska prövningen dock göras av Riksantikvarieämbetet.

Licenser enligt rådets förordning kan vara av alla de slag som anges i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1081/2012 av den 9 november 2012 för rådets förordning (EG) nr 116/2009 om export av kulturföremål. *Förordning (2013:554)*.

27 §

[5590] Riksantikvarieämbetet prövar frågor om tillstånd för föremål inom kategorierna A1, A2, A13 samt inom kategorin A15 för svenska föremål av trä, ben, keramik, metall eller textil som är framställda före år 1650. *Förordning (2013:554)*.

28 §

[5591] Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde prövar frågor om tillstånd för föremål inom kategorierna A3–A8 samt inom kategorin A15 för föremål av keramik, glas, porfyr, elfenben, guld, silver, brons; ljuskronor, tapeter och kakelugnar samt utländska möbler, speglar, skrin, golvvur, väggur, bordsur och musikinstrument. *Förordning (2013:554)*.

29 §

[5592] Kungl. biblioteket prövar frågor om tillstånd för föremål inom kategori A9 i fråga om inkunabler samt inom kategorierna A10 och A11. *Förordning (2013:554)*.

30 §

[5593] Riksarkivet prövar frågor om tillstånd för föremål inom kategori A9 utom inkunabler samt inom kategori A12. *Förordning (2013:554)*.

31 §

[5594] Stiftelsen Nordiska museet prövar frågor om tillstånd för föremål inom kategori A14 och inom kategori A15 som inte prövas av Riksantikvarieämbetet eller Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde samt för samiska föremål. *Förordning (2013:554)*.

32 §

[5595] Ansökan om tillstånd och licens lämnas in till Riksantikvarieämbetet, som i fall någon annan skall pröva tillståndsfrågan, skall överlämna ansökningen till den tillståndsmyndigheten. *Förordning (2000:337)*.

33 §

[5596] Riksantikvarieämbetet får meddela föreskrifter om verkställigheten av 5 kap. ([5544] o.f.) kulturmiljölagen (1988:950). *Förordning (2013:554)*.

Anm. Se [5601] o.f.

Återlämnande av kulturföremål

Anm. Rubriken har fått sin nuvarande placering enligt förordning (2002:18).

34 §

[5597] Riksantikvarieämbetet är central myndighet enligt 6 kap. kulturmiljölagen (1988:950). *Förordning (2013:554)*.

35 §

[5598] Riksantikvarieämbetet ska som central myndighet

1. efter ansökan av en annan stat som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) söka efter närmare angivna kulturföremål som olagligt har förts bort från den staten och identifiera den som innehar föremålet,
2. underrätta berörda stater som ingår i EES då kulturföremål påträffats i Sverige som kan antas ha olagligt förts bort från en annan stat som ingår i EES samt ta emot motsvarande underrättelser,
3. göra det möjligt för de behöriga myndigheterna i den stat som kan återkräva ett sådant föremål enligt 6 kap. kulturmiljölagen (1988:950) att kontrollera att det är fråga om ett kulturföremål och vara en sådan behörig myndighet i Sverige,
4. i samarbete med den berörda staten vidta nödvändiga åtgärder för att bevara ett enligt 2 påträffat kulturföremål,
5. vidta nödvändiga åtgärder för att förhindra handlingar som syftar till att undvika ett återlämnande,
6. agera som förmedlare mellan den återkrävande staten och den som innehar föremålet med avseende på återlämnandet,
7. underrätta den centrala myndigheten i den stat där svenska staten väckt talan om återlämnande och ta emot motsvarande underrättelser,
8. underrätta centrala myndigheter i andra stater om att talan om återlämnande väckts i Sverige och ta emot motsvarande underrättelser, och
9. i övrigt samarbeta med centrala myndigheter i andra stater.

Kontroll enligt första stycket 3 ska göras inom två månader från det att underrättelse skett enligt samma stycke 2. Annars ska vad som sägs i samma stycke 4 och 5 inte tillämpas. *Förordning (2013:554)*.

35 a §

[5598 A] De gränsvärden som anges i euro i bilaga 1 till kulturmiljölagen (1988:950) ska motsvaras av följande belopp i svenska kronor.

euro	kronor
15 000	140 000
30 000	280 000
50 000	466 000
150 000	1 396 000

Förordning (2013:554).

35 b §

[5598 B] Svenska statens talan om återlämnande av sådana kulturföremål som avses i 6 och 7 kap. kulturmiljölagen (1988:950) förs utomlands av Riksantikvarieämbetet. *Förordning (2013:554)*.

Övriga bestämmelser

36 §

[5599] Riksantikvarieämbetet, eller efter dess förordnande länsstyrelsen, ska föra statens talan i mål som avses i 2 kap. 25 § andra stycket och 3 kap. 20 § kulturmiljölagen (1988:950). *Förordning (2013:554)*.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1989.

2. — — — — —

Bilaga

[5599 A] De ålders- och värdegränser samt andra bestämningar som avses i 23 § är följande.

1. Arkeologiska föremål inom kategori A1:
 - svenska arkeologiska föremål, oavsett material och värde, som härrör från tiden före år 1650 och inte ägs av staten.
2. Målningar inom kategori A3:
 - a) svenska målningar som är äldre än 100 år och värda mer än 50 000 kronor,
 - b) porträtt som föreställer svenskar och andra i Sverige verksamma personer och som är äldre än 100 år och värda mer än 20 000 kronor, och
 - c) utländska målningar som är värda mer än 50 000 kronor.
3. Teckningar inom kategorierna A4 och A5:
 - a) svenska teckningar, akvareller, gouacher och pasteller som är äldre än 100 år och värda mer än 50 000 kronor,
 - b) porträtt som föreställer svenskar och andra i Sverige verksamma personer i form av teckningar, akvareller, gouacher och pasteller och som är äldre än 100 år och värda mer än 20 000 kronor, och
 - c) utländska teckningar, akvareller, gouacher och pasteller som är värda mer än 50 000 kronor.
4. Originalgrafik m.m. inom kategori A6:
 - svenska träsnitt och kopparstick som är framställda före år 1650, oavsett värde.
5. Originalskulpturer m.m. inom kategori A7:
 - a) svenska originalskulpturer och repliker som är framställda enligt samma process som originalet, oavsett material, som är äldre än 100 år och värda mer än 50 000 kronor, och
 - b) utländska originalskulpturer och repliker som är framställda enligt samma process som originalet, oavsett material, som är värda mer än 50 000 kronor.
6. Inkunabler eller manuskript m.m. inom kategori A9:
 - a) svenska inkunabler, oavsett värde,
 - b) svenska handskrifter på pergament eller papper framställda före år 1650, oavsett värde,
 - c) svenska icke tryckta protokoll, brev, dagböcker, manuskript, noter, räkenskaper samt handritade kartor och ritningar, som är äldre än 50 år och har ett värde över 2 000 kronor, och
 - d) samlingar av utländska inkunabler och svenskt icke tryckt material enligt b och c som är äldre än 50 år och har ett värde över 50 000 kronor.
7. Böcker inom kategori A10:
 - a) svenska böcker tryckta före år 1600, oavsett värde,
 - b) övriga svenska böcker som är äldre än 100 år och har ett värde över 10 000 kronor, och
 - c) utländska böcker med ett värde över 10 000 kronor.
8. Tryckta kartor inom kategori A11:
 - a) svenska tryckta kartor, som är äldre än 100 år och har ett värde över 10 000 kronor, och
 - b) utländska tryckta kartor som har ett värde över 10 000 kronor.
9. Arkiv m.m. inom kategori A12:
 - svenska icke tryckta protokoll, brev, dagböcker, manuskript, noter, räkenskaper, handritade kartor och ritningar, som är äldre än 50 år och har ett värde över 2 000 kronor.
10. Transportmedel inom kategori A14:
 - a) svenska transportmedel som är äldre än 100 år och har ett värde över 50 000 kronor, och
 - b) utländska transportmedel med ett värde över 50 000 kronor.

11. Andra antikviteter inom kategori A15, i den mån de inte ingår i kategorierna A1–A14:

a) svenska föremål av trä, ben, keramik, metall eller textil som är framställda före år 1650, oavsett värde,

b) svenska möbler, speglar och skrin som är framställda före år 1860, oavsett värde,

c) svenska dryckeskärl, seldon och textilredskap, som är av trä och har målad eller skuren dekor, folkdräkter och broderad eller mönstervävd folklig textil, bonadsmåleri, golvur, väggur och bordsur, signerade fajanser, skjutvapen, blankvapen och skyddsvapen samt musikinstrument, som är äldre än 100 år, oavsett värde,

d) svenska föremål av keramik, glas, porfyr, guld, silver eller brons med undantag av mynt och medaljer, ljuskronor, tapeter samt kakelugnar, som är äldre än 100 år och har ett värde över 50 000 kronor,

e) svenska tekniska modeller och prototyper samt vetenskapliga instrument, som är äldre än 50 år och har ett värde över 2 000 kronor, och

f) utländska möbler, speglar, skrin, golvur, väggur, bordsur, musikinstrument, skjutvapen, blankvapen, skyddsvapen, föremål av keramik, glas, elfenben, guld, silver eller brons med undantag av mynt och medaljer, ljuskronor samt tapeter, som har ett värde över 50 000 kronor.

Förordning (2013:554).

Riksantikvarieämbetets föreskrifter (KRFS 2002:2) om tillstånd till utförelse av vissa äldre kulturföremål

1 §

[5601] Ansökan om tillstånd till utförelse av kulturföremål enligt 5 kap. ([5544] o.f.) lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. görs på blankett som fastställs och tillhandahålls av Riksantikvarieämbetet.

2 §

[5602] En ansökningsblankett får omfatta endast ett föremål. Två eller flera föremål, som bildar en naturlig enhet, t.ex. en servis, en spegel med tillhörande bord eller ett par eller en serie stolar, lampetter eller lokor får dock redovisas på samma blankett.

3 §

[5603] Under tid då utredning pågår om straffbart förfarande enligt lagen (2000:1225) om straff för smuggling (TFH IV [101] o.f.) rörande ett tillståndspliktigt kulturföremål, får tillstånd till utförelse av föremålet inte ges.

4 §

[5604] Beslut om tillstånd till utförelse sänds av tillståndsmyndigheten med post till sökanden i ett exemplar, samt till Riksantikvarieämbetet.

5 §

[5605] Beslut som innebär att ansökan avslås meddelas på det sätt som tillståndsmyndigheten finner lämpligt. Kopia av beslutet skall tillställas Riksantikvarieämbetet.

Bestämmelser om motivering av beslut, underrättelse till sökande, överklagande m.m. finns i förvaltningslagen (1986:223).

6 §

[5606] När kulturföremålet förs ut ur landet skall tillståndsbeviset visas upp för Tullverket. Tullverket förser beslutet med anteckningar om att utförelse har skett. Beslutet återställs sedan till den som för ut föremålet.

Särskilt om öppna utförelsetillstånd

7 §

[5607] Med öppna utförelsetillstånd menas tillstånd som kan användas vid ett obegränsat antal utförelsetillfällen och till olika platser under giltighetstiden. Ett öppet utförelsetillstånd kan vara allmänt eller särskilt och gäller i ett år från dagen för beslutet.

8 §

[5608] För kulturföremål, som förts ut ur landet av något av de centrala museerna och som skall föras tillbaka till Sverige, samt ingår i museets samlingar eller avses användas i utställningsverksamhet, kan Riksantikvarieämbetet ge ett allmänt öppet utförelsetillstånd. I tillståndsbeslutet skall anges namnet på den person som företräder museet.

Vad som sägs i första stycket skall även gälla Kungl. biblioteket och Riksarkivet.

9 §

[5609] För ett kulturföremål, som av en enskild person regelmässigt förs ut ur landet för att användas i samband med offentlig kulturverksamhet och som skall föras tillbaka till Sverige, kan ett särskilt öppet utförelstillsstånd ges.

10 §

[5610] När kulturföremål som avses i 8 § förs ut ur landet skall det allmänna öppna utförelstillsståndet visas upp för Tullverket tillsammans med en förteckning över de föremål som förs ut. Varje sida i förteckningen skall vara undertecknad av den som enligt tillståndsbeslutet företräder museet.

[5611] Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 april 2002.

Genom dessa föreskrifter upphävs Riksantikvarieämbetets och Statens historiska museers föreskrifter (KRFS 1989:15) om tillstånd för utförelse av vissa äldre kulturföremål.